

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Mitä sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta on ja miten sitä tehdään?

Webinaari hyvinvointialueille

29.3.2023

Avaus

Ylijohtaja, dos. Markus Henriksson

Valvonta on omavalvonnin ja viranomaisvalvonnan muodostama kokonaisuus.

- Organisaatioiden ja niiden työntekijöiden tekemä **omavalvonta**
- Viranomaisen tekemä **viranomaisvalvonta**

Viranomaisvalvonnan tehtävänä on edistää ja varmistaa omavalvontaa sekä puuttua asioihin, kun omavalvonta ei riitä.

Paraskaan omavalvonta ei korvaa viranomaisvalvontaa, eikä paraskaan viranomaisvalvonta todellakaan korvaa omavalvontaa.

Omavalvonta = asiakas- ja potilasturvallisuustyön perusta

- Työntekijän omavalvonta: jokaisen työntekijän lakisääteinen ja eettinen velvollisuus toimia turvallisesti; sisältää velvollisuuden ilmoittaa huolista.
- Palveluntuottajan omavalvonta: lakisääteinen velvollisuus laatia omavalvontasuunnitelma ja toimia tosiasiallisesti sen mukaisesti sekä valvoa myös alihankintana tilattua tuotantoa.
- Palvelun järjestäjän = hyvinvointialueen vastuuseen kuuluva (oma)valvonta: oman tuotannon omavalvonta sekä muun tuotannon asianmukainen hankinta että tehdyn hankinnan seuranta.

Sote-järjestämislaki (612/2021) 40 § (Sote-valvontalaki-HE 23§ ja muu 4 luku):

Hyvinvointialueen/palvelunjärjestäjän ja yksityisen palveluntuottajan omavalvonta
Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on tämän lain mukaisessa toiminnassaan varmistettava omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen ja tekemiensä sopimusten noudattaminen. Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on omavalvonnassaan erityisesti varmistettava palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus. **Tehtävien ja palvelujen omavalvonta on toteutettava osana niiden järjestämistä ja tuottamista.**

Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on laadittava vastuulleen kuuluvista tehtävistä ja palveluista **omavalvontaohjelma**. Ohjelmassa tulee määritellä, miten 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattaminen kokonaisuutena järjestetään ja toteutetaan. Omavalvontaohjelmassa on todettava, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteutumista, turvallisuutta ja laatua sekä yhdenvertaisuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan.

- - -

Sote-järjestämislaki (612/2021) 44 § (Sote-valvontalaki-HE 34§):

Viranomaisten välinen yhteistyö

Valvontaviranomaisten on tarvittaessa toimittava yhteistyössä keskenään ja muiden viranomaisten kanssa hoitaessaan tässä laissa säädettyjä tehtäviään.

Hyvinvointialueen on ilmoitettava välittömästi palveluja valvovalle valvontaviranomaiselle palveluntuottajan tai tämän alihankkijan toiminnassa ilmenneet asiakas- ja potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantavat epäkohdat ja puutteet. Jos valvontaviranomainen saa valvontatoiminnassaan tiedon asiakas- ja potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantavista epäkohdista tai puutteista palveluntuottajan tai tämän alihankkijan toiminnassa, valvontaviranomaisen on vastaavasti ilmoitettava asiasta välittömästi hyvinvointialueille, joille palveluntuottaja tuottaa palveluja.

- - -

Valvontaviranomaisen toiminta on laillisuusvalvontaa: lupa/rekisteröintipäätösten, valvontapäätösten ja kaiken ohjauksen sisällön on perustuttava säädöksin.

On paljon tärkeitä asioita ja kehitettävää, mistä ei ole säädetty. Näissä asioissa joku muu taho kuin valvontaviranomainen on ensisijainen ohjaaja.

Sote-lainsäädännössä on korjattavaa, mutta pääosin se on hienosti potilaiden ja asiakkaiden oikeuksien puolella. Laillisuusvalvonta tuo nämä oikeudet ja niiden toteutumisen ongelmat esiin usein konkreettisemmin kuin mikään muu toiminta.

Valvontaviranomaisen antama ohjaus ja neuvonta on ennen kaikkea omavalvonnan edistämistä ja varmistamista.

Valvontaviranomainen antaa ohjausta kaikessa toiminnassaan. Jokainen lupa/rekisteröimispäätös ja jokainen valvontapäätös on ohjausviesti siitä, mikä on hyvää toimintaa potilailla ja asiakkaille tai mikä ei ole hyvää toimintaa. Ei ole olemassa lupa- ja valvontatoiminnan muotoa, jossa ei annettaisi ohjausta. Esim. ohjauskirjeet ja –tilaisuudet ovat vain osa antamastamme ohjauksesta.

Valvonnan tehtäväalueet omavalvonnan edistämisesssä ja varmistamisessa

Reaktiivinen valvonta

Yksittäistapausten jälkivalvonta

- Jokaisen päätöksen valmistelussa otetaan huomioon myös organisaatiovalvonnan näkökulma
- Jokaisessa organisaatiovalvonnan tarkastelussa pohditaan, miten omavalvontaa voitaisiin edistää

Valvontasuunnitelmiin perustuva valvonta

- Omavalvonta ja sen edistäminen ovat mukana läpi koko suunnitelman
- Jokaisessa valvontaohjelman mukaisessa valvontatoimenpiteessä selvitetään ja ohjataan omavalvontaa.

Valvottavien ohjaus ja neuvonta sekä asiakirjalausunnot

- Kaikessa ohjauksessa, neuvonnassa, kouluttamisessa, asiantuntijatoiminnassa ja muille viranomaisille annettavissa lausunnoissa otetaan omavalvonnan tärkeys esiin.